

Zanimivosti od koderkoli: Sige in Pod ježo

Interesting observations from elsewhere: Sige and Pod ježo

Sige in Pod ježo sta predela ob reki Ljubljanici, med Slapami, Vevčami in Litijsko cesto; na zahodu mejita na bodočo ljubljansko obvoznico. Malo pred Papirnico Vevče se struga nekoliko razširi in zaradi mirnega toka je to mesto še posebej privlačno za prenekatero ptico. Dolžina reke Ljubljanice v tem območju je približno 1,7 km. Predel je pogosto poplavljen in zato v večji meri neprimeren za obdelovalne površine. Travniki ob reki so redno košeni in spomladi polni močvirskih tulipanov. Ob reki najdemo različno grmovje, prevladujejo vrbe *Salix sp.*, veliki jesen *Fraxinus excelsior*, topoli *Populus sp.*, črni bezeg *Sambucus nigra* in maklen *Acer campestre*. Drevesa na travnikih in ob reki so večinoma že zelo stara; to so različne vrbe *Salix sp.*, črna jelša *Alnus glutinosa*, dob *Quercus robur*, poljski brest *Ulmus campestris* in veliki jesen *Fraxinus excelsior*. Ta predel je ornitološko zelo zanimiv in ga obiščem skoraj vsak dan. Poleg ptic, ki tu bodisi gnezdijo bodisi prezimujejo, sem opazovala tudi druge manj pogoste ptice. Pozimi 1995/1996 je tu prezimoval par navadnih žvižgavk *Anas penelope*, v bližnjem trstju pa sem 22.12.1995 opazovala veliko bobnarico *Botaurus stellaris*. Spomladi 1996 sem tu opazovala rdečeno postovko *Falco vespertinus* (1 samec, 9.3.). Do aprila so se tu redno zadrževali reglja *Anas querquedula* (do 10 parov), krehelj *Anas crecca* in trstni strnad *Emberiza schoeniclus*. V maju 1996 sem tu opazovala malo belo čapljo *Egretta garzetta* (2.5. 1 os., 15.5. 1 os., 27.5. 7 os., 28.5. 2 os.), veliko belo čapljo *Egretta alba* (2.5. 1 os.), rjavo čapljo *Ardea purpurea* (2.5. 1 os.), čopasto čapljo *Ardeola ralloides* (2.5. 2 os. v čudovitem svatbenem perju) ter črno čigro *Chlidonias niger* (27.5. 1 os.). Zanimivi so tudi podatki o kvakaču *Nycticorax nycticorax*,

ki naj bi v tem predelu domnevno gnezdil: 24.3. 2 os., svatovsko obarvana, 17.4. 1 os., mladosten, 2.5. 1 os., mladosten, 4.5. 1 os., mladosten, 18.5. 1 odrasel in 1 mladič. Opazovanje sem morala nato do julija zaradi odsotnosti prekiniti. Ponovno sem kvakača opazovala v avgustu, ko sem naštela 10 os., od katerih sta bila najmanj dva odrasla, najmanj 6 pa je bilo mladih (26.8.). Tega dne sem tudi znova opazovala malo belo čapljo *Egretta garzetta*, 1 os. Ker so bila spomladanska opazovanja nadvse pestra in zanimiva, sem komaj čakala letošnjo jesen in zimo (1996/97), ko naj bi podrobneje opazovala preletnike in prezimovalce. Podatke o prezimovalcih sem črpala iz Zimskega ornitološkega atlasa Slovenije (Šovinc 1996). In res nisem bila razočarana. Že septembra sem opazovala prve velike kormorane *Phalacrocorax carbo*, 2 os. (12.9.1996). Pozno jeseni in pozimi je njihovo število naraslo na več kot 60 osebkov, kolikor jih tu tudi prezimuje. V popoldanskem času se ti kormorani zaradi povečanega števila sprehajalcev umaknejo ob Ljubljanici proti Kašlju in Zalogu. Novembra sem tu opazovala povodnega kosa *Cinclus cinclus* (6.11.1996 1 os., 15.11.1996 1 os.). Navadnega zvonca *Bucephala clangula* sem tu prvič opazovala 16.11.1996, ko sem opazovala eno samico, 25.12.1996 sem opazovala enega samca, 31.12. dve samici, 9.1.1997 štiri samice ter od 10.1. do 12.1. šest samic. Prosnika *Saxicola torquata* sem opazovala 2. in 4.12.1996. Obakrat sem opazovala enega samca. Čopastega ponirka *Podiceps cristatus* sem tu opazovala od 11.12.1996 (2 os.) do 5.1.1997 (1 os.). Pribo *Vanellus vanellus* sem tu opazovala 12.12.1996, 4.1.1997 ter 25.1.1997. Vsakokrat sem opazovala 1 osebek, ki se je prehranjeval na travniku. Kozico *Gallinago gallinago* sem tu prvič opazovala 21.12.1996 (1 os.) in jo opazujem že celo zimo (zadnji datum 14.2.1997). Kreheljca *Anas crecca* sem pozimi opazovala samo enkrat - 22.12.1996, 1 samec, ki je prenočil v šašju. Velikega žagarja *Mergus merganser* sem opazovala enkrat, 28.12.1996 sem opazovala 2 samici in 1 samca. Mokoža *Rallus aquaticus* sem opazovala 31.12.1996, 1 os. Sivko *Aythya ferina* sem prvič opazovala 2.1.1997 (min. 7 os.) ter

nato bolj ali manj redno vso zimo. Največje število opazovanih osebkov je bilo 20 (4.1.1997). Njivsko gos *Anser fabalis* sem prvič opazovala 4.1.1997, ko je na travniku skupaj s pribo prenočilo 7 osebkov. Redno sem jih opazovala vso zimo do 27.1., ko sem v letu videla približno 140 osebkov. Beločelo gos *Anser albifrons* sem opazovala 15.1.1997 - 30 osebkov. Opazovala sem jih na polju v bližini hiš v Slapah, ki je od tega območja oddaljeno približno 500 m. Navadno žvižgavko *Anas penelope* sem opazovala 5.1.1997 (2 samici in 1 samec). Črnogrlega ponirka *Podiceps nigricollis* sem prvič opazovala 24.1.1997, 1 osebek. Na tem delu Ljubljani se je zadrževal do 6.2.1997, ko sem ga opazovala zadnjič. Copasto črnico *Aythya fuligula*, 1 samica, sem tu opazovala od 30.1. do 9.2.1997. Zanimiva so tudi opažanja ptic, ki so bile v času ZOA opazovane, niso pa pogoste. Tako sem opazovala kragulja *Accipiter gentilis*, 1 os. (1.2., 14.2.1997 - približno 20 minut je krožil nad travniki, medtem ko so ga vrane 3 os. neprestano napadale), redno opazujem skobca *Accipiter nisus*, navadno postovko *Falco tinnunculus*, zelenonogo tukalico *Gallinula chloropus*, rečnega galeba *Larus ridibundus*, občasno sivega galeba *Larus canus*, malega detla *Dendrocopos minor* in sivo žolno *Picus canus*. V decembru 1996 sem redno opazovala sivo pevko *Prunella modularis*. Prvo letošnjo belo pastirico *Motacilla alba* sem opazovala 10.2.1997. Omenim naj tudi del Ljubljani, ki teče skozi naselje Nove Fužine. Tu so se pri mostu pred jezom (pred gradom Fužine) pozimi skupaj z racami mlakaricami *Anas platyrhynchos* (do približno 160 os.) zadrževale naslednje ne prav pogoste ptice: 5 os. čopastega ponirka *Podiceps cristatus*, 2 samca sivke *Aythya ferina* ter črnogri ponirek *Podiceps nigricollis*, 1 os. (20.1.1997). Sprehajalci tu ptice redno hranijo, tako da sta se tudi sivki podili za kruhom, vendar bolj neuspešno, kajti pogosto so jima grizljaj ukradle črne liske *Fulica atra*. Opazovanja ptic ob Ljubljani na tem območju so zelo pestra in zanimiva, vendar se bojim, da se zaradi graditve avtoceste, ki na to območje neposredno meji (gnezdo vodomca *Alcedo atthis* je pod mostom avtoceste), marsikatera ptica

tu ne bo več ustavila, prezimovala ali gnezdila.

Boža Majstorovič, Preglov trg 13, 1000 Ljubljana.

Fužine

Ljubljanski del Ljubljani je bil doslej za ornitologe očitno nezanimiv, drugače si ne morem razložiti, da sem na nekaj sprehodih k njenemu bregu našel kar tri vrste, ki so v zimskem ornitološkem atlasu za ustrezní kvadrant še neevidentirane.

Mlakarice in male ponirke je pozimi moč videti povsod na Ljubljani, tudi sredi mesta, če le ni reka preveč deroča in kalna. Mlakaric je navadno največ v višini Novih Fužin, morda zaradi drevja na bregu, ali pa nemara zato, ker jih hranijo prebivalci iz bližnjih blokov.

31. decembra 1996 sem na 1.5 km dolgem odseku našel 200 mlakaric, 15 malih ponirkov in 2 liski. Ob naslednjem obisku, med zimskim štetjem ptic 19. januarja 1997, je bilo prezimujočih mlakaric še več, okoli 300, med njimi pa sem odkril še 2 na vodni gladini počivajoča samca sivke, 1 s potapljanjem zelo zavzetega samca navadnega zvonca, 5 čopastih ponirkov, ki so uspešno ribarili, in 10 lisk. Med kakimi 15 malimi ponirki, ki so bili več pod vodo kot na gladini, je bil "skoraj" zanesljivo tudi en črnogri ponirek *Podiceps nigricollis*, a sem zaradi rahle megle spregledal njegovo rdeče oko in ga zato pozivam, da se mi ponovno predstavi ob naslednjem zimskem štetju ptic.

Tretje odkritje je zelenonoga tukalica; 2 osebkov sem našel 22. januarja, ko sem prišel pogledat za črnogrim ponirkom.

Zaradi odjuge in posledično močno narasle Ljubljani se je družba ptic do mojega naslednjega obiska 25. januarja močno razredčila; ostale so le Ljubljani najzvestejše - 100 mlakaric, liske in mali ponirki.